

CONTRIBUȚIA SINDICATELOR REVOLUȚIONARE CONDUSE DE P.C.R. ÎN SPRIJINIREA FRONTULUI ANTIHITLERIST

de TEOFIL HĂGAN

Insurecția armată victorioasă de la 23 August 1944 a deschis o eră nouă în istoria patriei noastre. Răsturnarea dictaturii fasciste fiind opera maselor largi ale poporului conduse de P.C.R., a avut drept rezultat eliberarea patriei de sub jugul fascist, cucerirea adevăratei independențe naționale, începutul revoluției populare care va așeza pe temelii noi, superioare destinele poporului român. Pentru a consolida marea izbândă a poporului, P.C.R. a unit într-un singur șuvoiu toate forțele progresiste din țara noastră, pentru rezolvarea unor sarcini urgente determinate de noile condiții istorice ca: zdrobirea fascismului, sprijinirea frontului antihitlerist, refacerea economiei distruse de război, instaurarea unui guvern democratic, realizarea unor adânci transformări democratice, care au culminat cu victoria revoluției socialiste în țara noastră.

Este un fapt istoric că, inițiind și organizînd lupta maselor populare pentru înfăptuirea insurecției armate, P.C.R. a dat totodată peste cap planul criminal al lui Hitler și Antonescu de transformare a țării noastre în teatrul unui război pustiitor, care ar fi provocat poporului și țării suferințe grele și jertfe incalculabile.

Victoria insurecției armate de la 23 August 1944 a avut drept rezultat nemijlocit prăbușirea sistemului de apărare hitlerist în Balcani, deschiderea largă a drumului de eliberare și a altor popoare vecine subjugate. Este o mîndrie legitimă a poporului român, în fața tuturor popoarelor, întrucît prin lupta și jertfele sale și-a adus aportul din plin la eliberarea unor teritorii subjugate de hitleriști înafara granițelor țării, contribuind la scurtarea războiului, cu cîteva luni de zile mai de vreme, salvînd zeci de mii de vieți omenești, bunuri materiale și culturale ale multor popoare din ghiarele fascismului.

Înlăturînd dictatura militară-fascistă, poporul român a devenit un participant activ, contribuind cu toate resursele sale umane și economice la războiul antihitlerist. În condiții extrem de grele, țara noastră a asigurat frontul antihitlerist cu două armate, un corp aerian, flotila de pe Dunăre și alte unități și formațiuni militare, totalizînd un efectiv de peste 360.000 de ostași și ofițeri.

Oamenii muncii de la orașe și sate, muncitorii, țărani, meseriași și intelectualii, întregul popor muncitor, și-au mobilizat toate puterile, răs-

punzînd cu însuflețire chemării P.C.R. „Totul pentru front, totul pentru victorie“.

După 23 August 1944 participarea României la războiul antihitlerist a devenit o necesitate vitală. Victoria asupra fascismului a avut drept rezultat cîștigarea independenței și suveranității noastre naționale. Caracterul just al războiului, în aceste condiții, a constituit prin sine însuși un factor de unire și mobilizare a tuturor forțelor poporului împotriva Germaniei hitleriste.

În fruntea întregului popor muncitor pentru susținerea frontului antihitlerist a stat clasa muncitoare, care prin eroismul său, puterea de sacrificiu și adîncul sentiment patriotic, a constituit exemplu viu pentru cele mai largi mase populare în antrenarea lor la lupta decisivă asupra fascismului german.

P.C.R., conducătorul încercat al poporului nostru, ținînd seama de noile condiții istorice, a desfășurat o vastă activitate organizatorică, politică și ideologică după 23 August 1944, în vederea unirii și ridicării la luptă a tuturor forțelor patriotice și democratice din țara noastră.

După decenii de scindare a mișcării muncitorești, în noile condiții s-a creat posibilitatea reală de înfăptuire a unității sindicale. În ziua de 24 august 1944 într-o declarație comună a P.C.R. și P.S.D. se spune: „P.C.R., aflat cu P.S.D. în Front Unic Muncitoresc, cheamă întreaga muncitorime din țara noastră la lupta de refacere pe baze noi a mișcării sindicale“.¹ P.C.R. a pregătit cu mult timp înainte de 23 August 1944 în cele mai mici amănunte modul de organizare a clasei muncitoare, stabilind structura organizatorică a mișcării sindicale, așa cum avea să funcționeze după eliberare. Iată ce relatează tov. Alexandru Sencovici la Plenara C.C. al P.M.R. din noiembrie-decembrie 1961: „Încă de acolo, din lagăr, comuniștii, în frunte cu tov. Gh. Gheorghiu-Dej, au arătat cum va trebui încheiat F.U.M., cum se va realiza unitatea sindicală și cum vor activa sindicatele“.²

Un moment important pe drumul reorganizării sindicatelor l-a constituit ziua de 1 septembrie 1944, cînd delegațiile partidelor comunist și social-democrat s-au întrunit într-o conferință sindicală, convocată pe baza F.U.M. pentru a discuta și hotărî măsurile concrete de organizare a muncitorilor în sindicate. În urma discuțiilor care au avut loc, s-au luat importante hotărîri ca delegațiile celor două partide să formeze Comisia de Organizare a mișcării sindicale unite din România, să elaboreze o rezoluție, care să servească drept îndrumar muncitorilor în vederea organizării lor în sindicatele unite și editarea unui ziar sindical.

Prestigiul și influența de care se bucura P.C.R. în rîndurile maselor populare a făcut posibil să fie adoptate principiile marxist-leniniste de organizare a sindicatelor, înlăturîndu-se ideile și practicile reformiste, promovate de social-democrația de dreapta.

Urmărind procesul de organizare al clasei muncitoare de la 1 septembrie 1944 și pînă la Congresul General al Sindicatelor Unite din ianuarie 1945, trebuie subliniat faptul că niciodată o masă atît de largă n-a fost cuprinsă de dorința fierbinte și hotărîrea de a se organiza, de a se afirma

¹ *Documente din istoria P.C.R.*, ed. II, 1954, E.P.I.P., p. 382.

² „Scinteia”, nr. 5374 din 10 decembrie 1961.

ca o forță de sine stătătoare, conducătoare. Cele mai conștiente elemente au intrat în rîndurile P.C.R., al cărui număr de membri a crescut foarte repede, iar în ce privește organizarea muncitorilor în sindicate, se țineau zilnic, în întreaga țară, numeroase adunări convocate cu scopul de a pune bazele organizatorice ale noilor sindicate.

Din punct de vedere organizatoric, Comisia de Organizare a reușit să înfăptuiască importante sarcini trasate de P.C.R. pînă la Congresul din ianuarie 1945: în toate întreprinderile industriale și comerciale au fost create comitete de întreprindere, organe revoluționare ale mișcării sindicale; pe întreg cuprinsul țării, au luat ființă sindicate; a pregătit desfășurarea congreselor Uniunilor și Congresul General al Sindicatelor Unite din România. În ajunul congresului, situația se prezenta de-a dreptul impunătoare: 513 sindicate, 12 Uniuni ce totalizau 519.000 de oameni ai muncii³. Organizațiile sindicale s-au transformat în principalele „divizii de șoc” în lupta P.C.R. pentru instaurarea unui guvern democratic și sprijinirea frontului antihitlerist.

Organizarea celor ce muncesc în sindicate revoluționare a fost rezultatul unor lupte de clasă deschise între forțele democratice pe de o parte și reacțiune pe de altă parte.

P.C.R., conducerea sa revoluționară în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a avut de luptat nu numai împotriva reacțiunii, care folosea toate metodele pentru a sparge unitatea sindicală, ci și împotriva grupului elementelor de dreapta din P.S.D. în frunte cu Titel Petrescu. Aceste elemente trădătoare au mers pînă acolo încît au încercat să îndepărteze pe comuniști din conducerea sindicatelor, din comitetele de întreprindere⁴. Ținînd mereu sub focul luptei elementele de dreapta din P.S.D. în frunte cu Titel Petrescu, P.C.R. a luptat pentru atragerea masei membrilor de rînd și a conducătorilor cinstiți din P.S.D. în mișcarea sindicală, în lupta întregului popor muncitor.

Deosebit de prețioase au fost îndrumările date de conducerea revoluționară a P.C.R. care, în diferite împrejurări, în presă, în ședințele organizațiilor de partid, sublinia stilul de muncă al comuniștilor pentru atragerea elementelor cinstite din P.S.D. pe linia întăririi mișcării sindicale și a F.U.M., a concentrării forțelor împotriva reacțiunii și a războiului antihitlerist. „O muncă bună înseamnă aceea cînd îndreptăm membrii P.S.D. spre toate problemele care stau în fața partidului nostru și a întregului popor muncitor, cînd îi activizăm, cînd le inspirăm sugestii de așa manieră, încît ei înșiși să lupte pentru a îndeplini hotărîrile care se iau în comun, ca pentru hotărîrile lor proprii”⁵. În felul acesta P.C.R. a consolidat nu numai F.U.M., ci și mișcarea sindicală asigurînd unitatea de vederi a clasei muncitoare în cele mai arzătoare probleme ale întregului popor, în condițiile istorice date.

În același timp, activul de bază al partidului, în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, a avut de luptat și împotriva grupului anti-partinic Pauker-Luca, care a încercat pe toate căile să lovească în partid.

³ „Dezbaterile primului Congres General liber al Sindicatelor Unite din România”. Ed. C.G.M., 1945, p. 57.

⁴ Arhiva C.C. al P.M.R. Dosar nr. 106 Fond 1, fila 101.

⁵ Arhiva C.C. al P.M.R. Dosar nr. 6 Fond 1 fila 175.

să slăbească alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare și să împingă mișcarea sindicală pe o linie anarhistă, aventuristă. Dacă elementele antipartinice n-au izbutit să-și pună în aplicare acest plan ostil intereselor vitale ale poporului, aceasta se datorește faptului că acțiunile lor s-au izbit în conducerea partidului de o rezistență hotărâtă.

P.C.R. a reușit în scurt timp să făurească puternice organizații sindicale în fabrici și uzine, capabile nu numai să grupeze în sânul lor masele largi de oameni ai muncii, ci și să se ridice la capacitatea înfăptuirii sarcinilor trasate de partid.

Măiestria politicii P.C.R. s-a dovedit cu prisosință în îmbinarea organică a sarcinilor interne ale țării cu cele externe, legind înfrângerea hitlerismului de rezolvarea celor mai arzătoare interese ale poporului nostru: necesitatea eliberării întregului teritoriu al țării de sub jugul fascist și horthyst; apărarea și dezvoltarea cuceririlor revoluționare obținute de masele populare prin insurecția armată; instaurarea unui guvern democratic; lichidarea organizațiilor fasciste din interior, procese care nu se puteau înfăptui decît cu condiția zdrobirii definitive a hitlerismului german.

*

Partidul Comunist Român a trasat sarcini deosebit de importante sindicatelor pentru sprijinirea efortului de război în lupta pe care o ducea întregul popor muncitor împotriva Germaniei hitleriste. Sarcina principală a sindicatelor era de a mări producția de război, pentru aprovizionarea frontului cu cele necesare, de a reface întreprinderile distruse, de a înfringe rezistența înverșunată a forțelor reacționare, îndreptată spre sabotarea economiei naționale.

În munca sa neobosită P.C.R. sublinia că cel mai important mijloc pentru acest scop este sporirea producției, sporirea cantitativă și calitativă a producției. Ea va fi nu numai un puternic ajutor pentru front, ci va contribui și la îmbunătățirea stării materiale a poporului nostru⁶.

În momentul ieșirii din războiul antisovietic, prin victoria insurecției armate organizată și condusă de P.C.R., țara noastră se afla într-o stare economică dezastruoasă. Ramurile principale ale industriei erau dezorganizate sau distruse. Clădirile, instalațiile și utilajul unui număr mare de fabrici și uzine erau în cea mai mare parte distruse sau serios avariate de fasciști în retragere. Alte întreprinderi erau dispersate, iar o parte care se găseau în funcțiune aveau utilajul într-o stare de uzură înaintată. Într-o situație jalnică se găseau transporturile, care au avut de suferit cel mai mult de pe urma războiului. La aceasta se adăuga faptul că, alături de industrie, agricultura a fost secătuită în cel mai înalt grad. Războiul anti-hitlerist trebuia purtat în condițiile în care bunurile agro-alimentare erau nesatisfăcătoare, ca urmare a războiului antisovietic și a jafului trupelor hitleriste în retragere.

Greutăți mari și piedici serioase în sprijinirea frontului antihitlerist au fost cauzate de acțiunile trădătoare întreprinse de guvernele cu majori-

⁶ „România liberă” nr. 232 din 3 mai 1945.

tate reacționară, care s-au perindat de la 23 August 1944 pînă la 6 Martie 1945, sprijinite de elementele fasciste și legionare din interior. Referindu-se la politica acestor guverne, tov. Gh. Gheorghiu-Dej constată că: „Elementele fasciste și reacționare din departamentele economice și din întreprinderi nu au fost epurate, ci, dimpotrivă, instalate și menținute în posturi de conducere, astfel că au putut să-și exercite nestingherit acțiunea lor de sabotaj prin nepunerea în funcțiune a instalațiilor existente. dosirea materiilor prime și a produselor, închiderea fabricilor, refuzul de a primi comenzi sau întîrzierea executării lor, utilizarea personalului calificat înafara procesului de producție, refuzul de a investi capitalul în producție, sporirea vertiginoasă a prețurilor etc. etc. De asemenea, aceste guverne nu au luat nici o măsură pentru readucerea și punerea în funcțiune a instalațiilor industriale dispersate, ceea ce a redus cu mult posibilitatea de ridicare a producției industriale. Aceeași politică de sabotaj a fost dusă și în ceea ce privește aprovizionarea industriilor cu materii prime”⁷.

În aceste condiții, clasa muncitoare, organizată în sindicate, condusă de P.C.R., a trebuit să învingă și să lichideze sabotajul claselor exploatatoare și trecînd peste cele mai mari privațiuni de ordin material, să asigure nu numai frontul antihitlerist cu cele necesare, dar și nevoile interne ale economiei naționale. Rolul clasei muncitoare era de a sta în fruntea întregului popor în lupta antihitleristă, necesitate imperioasă subliniată de tov. Gh. Gheorghiu-Dej la Adunarea populară din București în 24 septembrie 1944: „Muncitorimea trebuie să înțeleagă că rolul ei este de a sta în fruntea poporului muncitor pentru libertatea și independența sa deplină. Clasa muncitoare este datoră să sprijine în modul cel mai activ efortul de război împotriva hitlerismului, dacă vrea ca libertățile dobîndite la 23 August să devină o realitate deplină. Trebuie asigurată o producție capabilă să satisfacă în primul rînd nevoile frontului. Trebuie asigurat transporturile pentru aprovizionarea trupelor”⁸.

Sindicatele Unite, prin întregul lor aparat de jos și pînă sus, au reprezentat principalul ajutor al P.C.R. în mobilizarea clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la realizarea sarcinilor mari și complexe, legate de sprijinirea frontului antihitlerist și refacerea economiei naționale.

Organizațiile sindicale ce au luat ființă în toate uzinele și fabricile din țară, în scurt timp și-au ales Comitete de întreprindere care au constituit organele de bază ale mișcării sindicale. Sarcina lor fundamentală era de a mobiliza clasa muncitoare în lupta pentru apărarea drepturilor tuturor oamenilor muncii. Comitetele de întreprindere, sub îndrumarea organizațiilor de partid, au devenit expresia luptei și năzuințelor comune ale muncitorilor din întreprinderi, fără deosebire de specialitate, ierarhie, sex, apartenență politică.

Clasa muncitoare organizată în sindicate a primit cu entuziasm chemarea partidului de a sprijini cu toate forțele frontul antihitlerist. În primele rînduri au stat minerii și muncitorii ceferiști.

⁷ Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvîntări*, ed. IV, E.S.P.I., P. 1955 pag. 43

⁸ „Scînteia” nr. 6 din 27 septembrie 1944.

Industria cărbunelui, una din cele mai importante ramuri ale industriei combustibilului și a industriei grele — pîinea industriei cum o numea V. I. Lenin — a fost sabotată sistematic după 23 August 1944 de elementele reacționare. Acest fapt nu este o întîmplare, căci forțele reacționare intenționau să paralizeze întreaga industrie prin sabotajul minelor de cărbuni. „Fără această pîine — spunea V. I. Lenin — fabricile și uzinele nu funcționează, fără această pîine transporturile feroviare sînt condamnate la cea mai jalnică situație și nu pot fi refăcute cu nici un chip; fără această pîine marea industrie din toate țările se destramă, se descompune, se întoarce înapoi la barbaria primitivă”⁹.

Imediat după 23 August 1944 „Societatea Petroșani” a depus mari eforturi pentru dezorganizarea producției, sabotînd în mod deschis aprovizionarea minelor cu unelte și materiale, a muncitorilor mineri cu alimente și îmbrăcăminte, sistînd orice investiții și deplasînd capitalurile spre operații speculative. În ultimul trimestru al anului 1944 producția de cărbune a scăzut cu 40—50% față de lunile mai și iunie ale aceluiași an¹⁰.

Condițiile materiale ale minerilor, lipsa de alimente și îmbrăcăminte, sabotajul claselor exploatatoare, i-au adus într-o situație foarte grea. A fost nevoie de o intervenție hotărîită a P.C.R. pentru a zdrobi sabotajul patronilor, luînd totodată măsuri pentru îmbunătățirea situației materiale a minerilor. Chemarea adresată minerilor de P.C.R. prin tov. Gh. Gheorghiu-Dej în decembrie 1944 pentru depășirea greutăților de moment, pentru mărirea producției de cărbune, atît de necesar frontului antihitlerist și industriei, a fost primită cu multă însuflețire. Subliniind patriotismul cu care minerii din Valea Jiului au răspuns chemării partidului, tov. Gh. Gheorghiu-Dej spunea: „Călătoria mea în Valea Jiului și întîlnirile cu muncitorii mineri mi-au rămas pentru totdeauna întipărite în minte. Am văzut atunci — România care abia fusese eliberată de sub ghiarele lui Hitler — minerii flămînzi, goi, desculți, într-o stare de mizerie nemaipomenită, urmare a exploatarei capitaliste și a răboiului criminal de jaf. Și acești oameni flămînzi și desculți... au răspuns ca un singur om la chemarea Comitetului Central al partidului și producția a început să crească neconținut”¹¹.

În fruntea efortului pentru ridicarea producției de cărbune au stat minerii din Valea Jiului, care au reușit nu numai să mențină producția la 3.600 tone pe zi — producție de vîrf în primăvara anului 1944, dar să o și depășească după vizita tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej. Numai la „Societatea Petroșani” și Lonea pe luna ianuarie 1945 s-a realizat în ciuda sabotajului conducerii întreprinderilor o producție de 4.900 tone cărbune pe zi. Cu ce încordare și spirit patriotic au muncit comitetele sindicale conduse de organizațiile de partid ne-o demonstrează felul în care au fost angajate în întrecerea patriotică echipele de șoc ce au luat ființă în minele de cărbuni. În luna ianuarie 1945 una din echipele de șoc era a 8-a clasată, în februarie aceeași echipă reușește să ocupe locul al 4-lea, iar în luna martie, printr-un efort neistovit, cu un elan irezistibil,

⁹ V. I. Lenin, *Opere*, ed. IV, vol. 30, p. 488.

¹⁰ „Zori noi”, organul Comitetului Regional al P.C.R. Valea Jiului Nr. 2—4 din 6—10 decembrie 1944.

¹¹ Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole și curîndări*, ed. IV, I.S.P.L.P., 1956, p. 475—476.

ea a trecut în frunte, realizând în loc de 14,51 tone pe zi 33,5 tone în opt ore. Guvernul Dr. P. Groza a acordat distincția de „erou al muncii” tuturor membrilor echipei de șoc¹².

Muncitorii mineri din Schitul-Golești-Muscel își iau angajamentul de a dubla producția pentru susținerea frontului și pentru refacerea economiei¹³.

Congresul Uniunii Sindicatelor Miniere din ianuarie 1945 și-a desfășurat lucrările sub lozinca „Mărind efortul pentru războiul antihitlerist, grăbim refacerea țării!” Rezoluția votată la Congresul general al Sindicatelor Unite din România hotărăște că: „Lupta contra fascismului trebuie dusă pe toate fronturile, atât pe plan intern, cât și extern”¹⁴ până la distrugerea definitivă a elementelor fasciste.

Învingând cele mai mari greutăți, muncind cu avânt patriotic pentru ridicarea producției, minerii din industria carboniferă au adus o contribuție însemnată la efortul de război al țării noastre împotriva Germaniei hitleriste. Ei au asigurat creșterea continuă a producției de cărbune, realizând la sfârșitul lunii martie 1945 o producție aproape de două ori mai mare decât cea din septembrie 1944¹⁵. Muncitorii mineri din bazinul Valea Jiului au realizat pe luna martie 1945 o producție de 4,5—5 tone cărbune la zi pe cap de muncitor. Producția globală realizată aci, pe lunile ianuarie-martie 1945, s-a ridicat la 4696 tone pe zi, producție ce era destinată să aprovizioneze în primul rând industria de război și nevoile frontului¹⁶. La creșterea producției, un aport deosebit l-au avut comitetele de întreprindere, de mină, care aveau rolul nu numai de a urmări creșterea producției, ci și de a supraveghea și impune capitaliștilor înfăptuirea unor măsuri luate de Uniunea Minieră în interesul susținerii frontului antihitlerist. Muncitorii mineri, în frunte cu comuniștii, peste voința conducerii minelor, au trecut la verificarea personalului tehnic și la întărirea controlului muncitoresc asupra producției și circulației cărbunelui. Cei din Petrila, Lonea, Lupeni, Aninoasa au pus stăpânire pe controlul producției, iar Comitetul Sindicatului muncitorilor din Vulcan a trecut încă în luna octombrie 1944 la eliminarea din întreprindere a tuturor elementelor reacționare, care s-au dovedit slugi ale regimului fascist¹⁷.

Acțiunile întreprinse de forțele reacționare după 23 August 1944 de a menține și adânci izolarea corpului tehnic superior de minerii, s-au soldat cu un eșec lamentabil. Minerii, tehnicienii și inginerii au răspuns uniți la îndeplinirea sarcinilor trasate de partid. Prin înființarea de Comitete de producție formate din cei mai buni ingineri, tehnicieni și muncitori, organizațiile sindicale au reușit să sudeze și mai mult legăturile dintre corpul tehnic superior și muncitori¹⁸.

Luptând pentru o producție mărită de cărbune, s-a asigurat astfel o circulație din ce în ce mai mare pe căile ferate, însănătoșindu-se nervul vital

¹² „Scnteia” din 24 aprilie 1945.

¹³ „Viața sindicală” nr. 1 din 1 ianuarie 1945.

¹⁴ „Viața sindicală” nr. 7 din 4 februarie 1945.

¹⁵ „Analele Institutului de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.M.R.” nr. 4/1963, p. 35.

¹⁶ „Zori Noi”, Organul Regionalei Partidului Comunist Alba—Hunedoara, Anul II, nr. 33 din 31 martie 1945.

¹⁷ „Zori Noi”, Organul Comitetului Regional P.C.R. Valea Jiului, nr. 2—4 din 6—10 decembrie 1944.

¹⁸ „Zori Noi”, Organul Regionalei Partidului Comunist Alba—Hunedoara, Anul I, nr. 2 din dec. 1944.

al țării — comunicațiile feroviare —, greu atinse de pe urma războiului. Situația în care se găseau căile ferate în țara noastră după 23 August 1944 era de-a dreptul dezastruoasă. La chemarea partidului, muncitorii ceferiști din primul moment și-au asumat sarcinile cele mai grele în lupta pentru refacerea căilor ferate. La baza acestei hotărâri a stat un cald și profund sentiment patriotic, dorința de a contribui cu toate forțele la continuarea războiului antihitlerist, alături de Armata Roșie pînă la victoria finală.

Distrugerile la C.F.R., numai în raza orașului București au fost următoarele: ateliere 65%, gări 25%, instalații 35%, instalații din Atelierele „Grivița” 95%, magazine 75%, depouri 65%, linii 65%, material rulant 45%¹⁹. O situație asemănătoare era în multe centre de cale ferată din țara noastră: Ploiești, Brașov, Turnu Severin, Cluj, Satu-Mare, Moldova în întregime. A trebuit să se înceapă totul și încă din ruine, dintre blocuri de ciment și schelete metalice. A fost o încheștare grea, din care muncitorii ceferiști au ieșit biruitori.

Sarcinile care au stat în fața Uniunii Sindicatelor Muncitorilor ceferiști au fost complexe. Trebuiau asigurate transporturile militare, care erau foarte mari și în continuă creștere. În același timp se cereau satisfăcute nevoile interne ale țării: aprovizionarea întreprinderilor cu materii prime, combustibil, readucerea utilajelor industriilor dispersate în numeroase localități din țară, aprovizionarea populației și altele.

Preluarea de către P.C.R. a Ministerului Comunicațiilor și venirea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej la conducerea acestui minister au avut o însemnată hotărîtoare pentru sprijinirea efortului de război și refacerea economică a țării. Ceferiștii din întreaga țară s-au angajat să muncească cu toate forțele pentru a pune grabnic în funcțiune rețeaua căilor ferate.

Muncitorii ceferiști într-un timp extrem de scurt au refăcut atelierele și nodurile de cale ferată, au reconstruit podurile și tunelurile distruse de fasciști în retragere, asigurînd aprovizionarea frontului cu muniții, hrană și combustibil.

Muncitorii ceferiști au răspuns cu hotărîre chemării P.C.R. de a pune grabnic în funcțiune rețeaua de căi ferate, fără de care era de neconceput sprijinirea frontului antihitlerist și refacerea economiei naționale. Pe bună dreptate remarcă „Lupta Moldovei” — organul Regionalei P.C.R.-Iași — că normalizarea arterelor feroviare a însemnat refacerea rapidă a Moldovei, vindecarea rănilor războiului, asigurarea creșterii producției industriale²⁰.

Din nevoia grabnică a punerii în funcție a căilor ferate, muncitorii trec la formarea echipelor de șoc, care lucrau în schimburi zi și noapte la repararea arterelor și materialului rulant. Așa, de exemplu, două echipe de șoc au reușit într-o lună să repare la Ploiești 680 vagoane destinate garniturilor pentru front.²¹ Au luat ființă în toate regionalele C.F.R. numeroase echipe de șoc formate din cei mai buni membri ai sindicatelor în frunte cu comuniștii, cu scopul de a sprijini eforturile de

¹⁹ Arhiva C.C. al P.M.R., Dosar nr. 444, Fond 1, fila 6.

²⁰ „Lupta Moldovei”, Organul Comitetului Regional P.C.R. Iași, nr. 155 din 19 noiembrie 1946.

²¹ „Viața sindicală” nr. 13 din 18 martie 1945.

război. Alături de aceste echipe de șoc au lucrat brigăzi speciale de tineret ale Uniunii C.F.R. care au adus o contribuție deosebit de prețioasă la repararea liniilor de cale ferată și a materialului rulant.

În muncă încep să apară fenomene cu totul noi, precum și în viața muncitorilor. Înapur de efortul continuu depus în domeniul refacerii căilor ferate, muncitorii ceferiști au reparat și construit, punînd la dispoziția guvernului democrat ca dar, cu ocazia sărbătoririi zilei de 1 Mai 1945, 8 locomotive, 2 garnituri de tren, noi vagoane de marfă și călători²².

După instaurarea guvernului democrat la 6 Martie 1945, clasa muncitoare și toți oamenii muncii pornesc cu și mai mare avînt în acțiunea lor de sprijinire a frontului antihitlerist. Prin instaurarea guvernului democratic la 6 martie 1945, masele populare și-au făurit un puternic instrument capabil să înfăptuiască marile transformări democratice inițiate de partid și să sprijine toate acțiunile îndreptate spre intensificarea efortului de zdrobire a fascismului. Astfel muncitorii contribuie tot mai mult la sprijinirea frontului antihitlerist nu numai prin munca de fabricare a armelor, munițiilor, echipamentelor necesare trupelor de pe front, ci și cu bani, cîștigați cu multă trudă și sudoare.²³ Apelul lansat de C.G.M. în luna martie 1945 ca întreaga clasă muncitoare și toți oamenii muncii să contribuie la susținerea frontului cu salariul pe 6 ore lucrate în plus, în decurs de o săptămînă a găsit un larg ecou în rîndurile muncitorilor ceferiști și a tuturor categoriilor de salariați. Sumele de bani vărsate pînă la 29 martie 1945 se ridicau la cifra de 350.421.341 lei,²⁴ în frunte fiind muncitorii ceferiști.

Cu toate greutățile și lipsa de materiale, paralel cu munca de refacere, a început construcția de noi ateliere și hale de reparații la Craiova, Timișoara, Ploiești, Iași și București²⁵. De asemenea, s-a urmărit îmbogățirea rețelei cu artere noi sau completarea celor vechi. Numai în regiunea Prahova a început executarea de noi lucrări: completarea liniei Ploiești-Tîrgoviște, ramificații la Moreni, Filipeștii de Pădure, Gura Beliei, Întorsura Buzăului, Nehoiș²⁶. Tot mai multe sindicate și comitete de întreprindere erau evidențiate de către Uniunea C.F.R. datorită elanului cu care au lucrat muncitorii ceferiști la refacerea căilor ferate. Au fost evidențiate: Atelierele „Grivița”, cele din Tîrgu Mureș și Timișoara, care și-au depășit angajamentele luate pentru repararea materialului rulant destinat frontului²⁷. Numărul locomotivelor și vagoanelor, reparate în toamna anului 1944 și în prima jumătate a anului 1945, a crescut lună de lună. Cîteva date parțiale ilustrează efortul muncitorilor ceferiști pentru a asigura frontul cu cît mai multe vagoane și locomotive în bună stare. La Atelierele C.F.R. „Grivița” s-au efectuat reparații în primele luni ale anului 1945, la un număr de 632 locomotive și vagoane destinate frontului²⁸. Atelierele principale C.F.R. Cluj au avut mult de suferit, ca ur-

²² Arhiva centrală a C.C.S. Producția. Dosar nr. 5/1947, din Raportul Uniunii C.F.R. 1947.

²³ „Viața sindicală” nr. 14 din 25 martie 1945.

²⁴ „Viața sindicală” nr. 15 din 29 martie 1945.

²⁵ „Buletinul Uniunii Sindicatului Muncitorilor Ceferiști”, nr. 1/1947, p. 4.

²⁶ Arhiva C.C. al P.M.R., Dosar nr. 114, Fond 1, fila 8.

²⁷ Loc citat, Dosar nr. 303, Fond 1, fila 114.

²⁸ Arhiva C.C. al P.M.R. Dosar nr. 114, Fond 1, fila 4.

mare a distrugerilor săvârșite de fasciști în retragere. Cu toate acestea ceferiștii, pentru a veni în sprijinul întregului popor muncitor, în lupta sa împotriva Germaniei hitleriste, au asigurat o creștere a producției. În perioada decembrie 1944—mai 1945 la Atelierele C.F.R. Cluj s-au executat reparații generale și parțiale la un număr de 56 de locomotive și 468 vagoane²⁹. Succese însemnate obțin muncitorii ceferiști din Oradea, care execută reparații în primele trei luni ale anului 1945 la 27 locomotive, 44 vagoane persoane, 246 vagoane marfă, 15 vagoane cisterne destinate frontului³⁰.

Sub conducerea comuniștilor, muncitorii ceferiști au reușit să antreneze mii și zeci de mii de oameni ai muncii, mai ales din rîndurile țărânimii muncitoare, în opera de refacere a căilor ferate, podurilor, viaductelor și tunelelor, distruse de fasciști în retragere. La aceasta am putea adăuga că pentru susținerea frontului antihitlerist țara noastră a pus la dispoziția Armatei Române și Sovietice un mare număr de mijloace de transport rutiere și pe apă. Eforturile muncitorilor ceferiști, inițiativele lor au fost sistematic sabotate de burghezia și de o parte din intelectualitatea tehnică aflată în slujba acesteia. Sesizarea făcută de unul din comitetele de fabrică din Brașov organelor de partid reflectă cât se poate de bine situația existentă în multe ateliere, sabotajul practicat de dușmanii refacerii economiei țării. În situația amintită se arată că: Din efectivul personalului de 1471, în producție (Atelierele C.F.R.-Brașov) se află numai 300—400 oameni, restul sînt în munci administrative; o parte din personalul specializat este scos din producție pentru alte munci; o altă categorie formată din privilegiați se află în munci ușoare, fac servicii de birou, deși locul lor este pe șantier³¹.

Cu tot sabotajul forțelor reacționare nu a putut fi înfrîntă voința clasei muncitoare de a-și aduce întregul aport la sprijinirea frontului antihitlerist. Rezoluția adoptată la primul Congres General al Sindicatelor Unite din ianuarie 1945 subliniază hotărîrea fermă a tuturor oamenilor muncii de a sprijini frontul antihitlerist, precum și modul concret de susținere a lui. „Sindicatul și comitetele de fabrică trebuie să fie în fruntea luptei pentru organizarea și ridicarea producției de război, astfel ca cerințele frontului să fie îndeplinite și armata să fie bine aprovizionată. Pentru îndeplinirea acestei sarcini, trebuie dusă o muncă de organizare și clarificare printre cei ce muncesc asupra caracterului și conținutului acestui război, ca să înțeleagă că organizarea producției și creșterea ei permanentă sînt în interesul clasei muncitoare, al frontului antifascist... astfel ca fiecare muncitor să muncească cu elan, tragere de inimă și disciplină³².

La chemarea partidului „Totul pentru front, totul pentru victorie!”, cu același entuziasm și spirit de sacrificiu au răspuns și muncitorii din industria siderurgică și metalurgică. Rezoluția Congresului Uniunii Sindicatelor Metal-Chimice și Sticlă din ianuarie 1945 subliniază hotărî-

²⁹ „Lupta C.F.R.” nr. 30 din 10 iunie 1945.

³⁰ „Viața Nouă” — Organ de luptă democratică — Oradea nr. 61 din 5 aprilie 1945.

³¹ Arhiva C.C. al P.M.R., Dosar nr. 301, Fond 1, f.1a 27.

³² „Dezbaterile primului Congres General liber al Sindicatelor Unite din România, 26—30 ianuarie 1945”, Ed. C.G.M. 1945, p. 165.

rea fermă luată de muncitori de a lupta cu toate forțele pentru a mări la maximum producția de război și a lichida cât mai repede fiara fascistă³³.

Prin efortul muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor, Arsenalul de la Roman a renăscut din ruine în ianuarie 1945. Pentru a reda producției întreprinderea, ei au prestat în mod voluntar și gratuit peste 100 de mii ore suplimentare³⁴.

Muncitorii de la uzinele „Malaxa” s-au angajat să-și sporească eforturile în producție pentru susținerea frontului antihitlerist. Ei au reușit chiar în primele săptămîni după 23 August 1944 să grăbească ritmul de realizare a unor lucrări despre care raportau P.C.R. cu legitimă mîndrie. Dar efortul lor profund patriotic s-a lovit de acțiunile sabotoare ale conducerii reacționare, care refuza sistematic comenzile de lucru. O situație asemănătoare se găsea la întreprinderile I.C.A.R. destinate să producă și să repare avioane, care și-au redus producția în urma activității sabotoare a consiliului de administrație³⁵. Dar cel mai grăitor exemplu de sabotaj organizat de forțele reacționare împotriva susținerii frontului antihitlerist a fost exercitat asupra uzinelor „Reșița” și U. F. Hunedoara. Conducerea acestor uzine în urma indicațiilor imperialismului străin și cu sprijinul direct al șefilor partidelor „istorice” a redus producția aproape de trei ori față de nivelul anului 1943³⁶.

Această acțiune apare în adevăratele ei dimensiuni dacă avem în vedere că numai U.F. „Reșița” aproviziona cu semifabricate uzine ca „Astra”, I.A.R., „Malaxa”, „Copșa Mică—Cugir”, „Wolf”, „Concordia”, „Vulcan” etc., care lucrau în primul rînd pentru front. Partidul Comunist Român după 23 August 1944 a desfășurat o bogată activitate ideologică și politică în rîndurile oamenilor muncii pentru a înțelege profund noile condiții social-politice și sarcinile noi ale întregului popor muncitor. P.C.R. arăta că „Sabotajul în împrejurările actuale este un act de trădare națională, este o crimă împotriva patriei”³⁷. Cuvîntul de ordine adresat muncitorilor era: „Apărați întreprinderile împotriva răufăcătorilor. Formațiile noastre patriotice de luptă să aresteze și să predea autorităților civile și militare pe criminalii fasciști”³⁸.

Pentru a asigura producția și creșterea ei, necesară frontului, organizațiilor sindicale le-a revenit sarcina de a institui controlul asupra producției și repartiției cu scopul limitării exploatarei burgheziei, paralizînd totodată sabotajul deșănțat al forțelor reacționare.

Într-o serie de întreprinderi, patronii și uneltele lor s-au opus cu înverșunare exercitării controlului muncitoresc și au întreprins acțiuni de sabotaj, lovind în interesele oamenilor muncii. Față de aceste acțiuni, la 19 octombrie 1944 Comitetul de fabrică de la „Vulcan” București, sprijinit de întreaga masă de muncitori, a format și întărit gărzile patriotice, care au interzis conducerii reacționare a întreprinderii să mai pătrundă

³³ „Viața sindicală” din 28 ianuarie 1945.

³⁴ Arhiva C.C. al P.M.R., Dosar nr. 43, Fond 1, fila 26.

³⁵ „Viața sindicală” Nr. 4 din 21 ianuarie 1945.

³⁶ Revista „Probleme economice” nr. 2/1962, p. 95.

³⁷ „Scînteia” din 21 septembrie 1944.

³⁸ „Din Apelul C.C. al P.C.R.”, „Scînteia” din 21 septembrie 1944.

în fabrică, alcătuind o nouă conducere sub controlul muncitorilor³⁹. Lupta muncitorilor de a răsturna vechile conduceri reacționare ale întreprinderilor și de a le înlocui cu o conducere nouă, care să accepte controlul muncitoresc, a continuat în toată etapa de desăvîrșire a revoluției burghezo-democratice. Organul de presă central al partidului, „Scînteia” din 19 noiembrie 1944, precizează una din sarcinile principale ale comitetelor de fabrică, care trebuie să ceară pretutindeni dreptul de a controla producția și a lua măsuri împotriva sabotajului. Problema esențială în combaterea speculei și sabotajului, după cum precizează ziarul, constă în „aplicarea pe teren a unui strict control din partea muncitorilor organizați în sindicate”⁴⁰.

Cuvîntul de ordine al partidului de a interveni sindicatele în mod activ, în conducerea întreprinderilor, de a organiza controlul asupra producției și repartiției, a avut drept rezultat politic nemijlocit creșterea spiritului revoluționar al clasei muncitoare, înalta combativitate și forță în lupta sa împotriva dușmanului întregului popor muncitor — fascismul și slugile sale.

După 23 August 1944, întreprinderile părăsite de fasciști au fost imediat puse sub controlul muncitoresc. Celelalte întreprinderi au fost cucerite, cetate cu cetate, pentru a le pune sub controlul muncitoresc.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej, vorbind despre necesitatea organizării controlului asupra producției, spunea: „Clasa muncitoare este în măsură să se considere puternică prin instrumentele ce-i stau la dispoziție, prin sindicate. Sindicatele constituie o forță de netăgăduit. Prin sindicate s-a reușit să se organizeze muncitorii pe întreaga țară și mai ales să se organizeze prin comitetul de întreprindere controlul producției”⁴¹.

În cadrul adunărilor generale ale sindicatelor se cerea cu hotărîre ca patronii să recunoască Comitetele de întreprindere ca organ al controlului producției. Muncitorii de la „Gaz și Electricitate” București au cerut cu fermitate „înstituirea controlului muncitoresc asupra întregii producții, desfacerii produselor și menținerea unor prețuri juste la toate articolele de primă necesitate”⁴².

Din inițiativa P.C.R. s-au creat comisii speciale de producție pe lângă comitetele sindicale din fabrici, care aveau de grijă ca producția întreprinderilor să se desfășoare fără întreruperi, vegheau asupra modului cum erau folosite materiile prime, materialele, utilajele și produsele finite.

Toate Uniunile sindicale au trecut la loc de frunte în rezoluțiile congreselor lor necesitatea cuceririi și exercitării controlului muncitoresc. Așa de exemplu, în rezoluția Congresului Uniunii sindicatelor „Metalochimice” din ianuarie 1945 putem desprinde hotărîrea sa de a lupta pentru un control îndeplinit de reprezentanții muncitorilor recomandați de comitetele de fabrică și aleși de muncitori; pentru un asemenea control, care

³⁹ „Scînteia” din 30 octombrie 1944.

⁴⁰ „Scînteia” nr. 59—60 din 18 și 19 noiembrie 1944.

⁴¹ „Scînteia” nr. 107 din 13 ianuarie 1945.

⁴² Idem, nr. 104 din 10 ianuarie 1945.

organizează lupta împotriva sabotajului și contribuie la mărirea producției⁴³.

Lupta pentru instaurarea unui control muncitoresc din partea sindicatelor asupra producției a cucerit tot mai mult teren, antrenând întreaga clasă muncitoare. Pretutindeni în fabrici și uzine răsună următorul îndemn: „Așa cum toți cei ce muncesc sînt chemați să producă, la fel să fie chemați să participe la controlul popular și la organizarea producției”⁴⁴.

Organizînd controlul și evidența, P.C.R. s-a sprijinit, în primul rînd, pe forța organizată a proletariatului, pe organizațiile sindicale, pe forța întregului popor muncitor. Pentru a veni în sprijinul partidului și guvernului, Confederația Generală a Muncii a creat un Serviciu de Documentare și Studii pe lîngă C.C. al C.G.M. în martie 1945 pentru strîngerea de documente asupra situației întreprinderilor industriale, în vederea folosirii lor integrale, pentru sprijinirea frontului antihitlerist.

Atenția principală și-a îndreptat-o Comisia de Studii și Documentare spre întreprinderile metalurgice din țară, pentru a găsi mijloacele necesare de ridicarea producției. Analizele făcute asupra unor întreprinderi metalurgice nu se refereau numai la situația directă a producției, ci îmbrățișau un cerc larg de probleme menite să scoată la iveală cauzele ce duceau la scăderea producției.

Pe măsură ce controlul muncitoresc cîștiga tot mai mult teren, și în special după instaurarea guvernului democratic, o mare cucerire a maselor populare conduse de P.C.R., muncitorii și-au dublat eforturile pentru intensificarea producției și sprijinirea frontului antihitlerist. Muncitorii de la Reșița și-au luat angajamentul de a pune în funcțiune, pînă la 1 mai 1945, al doilea furnal pentru grăbirea victoriei asupra fascismului⁴⁵. S-a înregistrat o creștere a producției la uzinele de armament „Astra”—Brașov, „Concordia” și „Macazul”—Ploiești, care produc vagoane cisterne, uzinele metalurgice „Basarab” și fabrica de avioane I.A.R.⁴⁶ La Uzinele de fier-Hunedoara, comitetul sindical urmărea îndeaproape modul de aprovizionare a secțiilor cu materiale, reușind să asigure o creștere considerabilă a producției⁴⁷. Muncitorii reșițeni reușesc să pună în funcțiune un nou cuptor de topit, mărind producția cu 70% față de lunile noiembrie și decembrie 1944⁴⁸. În fabricile metalurgice S.N.T. și „Pipera”, în care se producea și se repara armament, muncitorii au realizat depășiri în producție, întrecînd cu 300% producția realizată în 1943.⁴⁹

În realizarea producției destinată frontului au fost angrenate și întreprinderile chimice, reușind să lucreze cu capacități sporite. Astfel, muncitorii de la fabrica „Chemix” au reușit să sporească producția pînă la 350%⁵⁰.

Un sprijin deosebit au acordat susținerii frontului antihitlerist muncitorii petroliști. În pofida prevederilor unor anumiți „specialiști” burghezi.

⁴³ „Viața Sindicală” din 14 ianuarie 1945.

⁴⁴ Arhiva centrală C.C.S. Probleme de producție. Dosar nr. 2/1945.

⁴⁵ „Viața sindicală” nr. 18 din 22 aprilie 1945.

⁴⁶ Arhiva C.C. al P.M.R., Dosar nr. 314, Fond 1, fila 8.

⁴⁷ Loc. citat, Dosar nr. 6, Fond 1, fila 62—63.

⁴⁸ Loc. citat, Dosar nr. 121, Fond 1, fila 260.

⁴⁹ „Viața sindicală” nr. 14 din 25 martie 1945.

⁵⁰ „România liberă” nr. 232 din 3 mai 1945.

care afirmau — după 23 August 1944 — că declinul producției petrolifere nu va putea fi oprit, că „rezervele de petrol din România sînt epuizate“, muncitorii au reușit să aprovizioneze frontul cu produse petroliere și să refacă grabnic rafinăriile distruse de război.

Comitetele de întreprindere, în frunte cu comuniștii, au reușit să antreneze un mare număr de ingineri și tehnicieni izbutind să repună în funcțiune sondele părăsite din cauza lipsei de „rentabilitate“ de către capitaliști. Au fost puse în funcțiune și numeroase sonde noi. Săpate în condiții grele și în regiuni considerate epuizate sau lipsite de petrol, la Țin-tea, Gura Ocniței, Boldești, Cîmpina și în alte localități⁵¹.

Organizațiile sindicale din ramura petrolieră veneau cu inițiative deosebit de prețioase în fața partidului, cerîndu-i ajutorul pentru mărirea producției atît de necesară frontului și economiei naționale. Iată, de exemplu, propunerile făcute de organizațiile sindicale Ploiești în luna decembrie 1944: Retragerea la straturile cele mai productive pentru a mări cu orice preț producția de petrol; alegerea sistemului de extracție cel mai potrivit pentru fiecare sondă în parte; repunerea în funcțiune a unor sonde oprite sau abandonate, captarea integrală a scurgerilor de la sondă, reducerea consumului de gaze în schelă etc.⁵²

Pentru a paraliza sabotajul capitaliștilor, muncitorii petroliști din Valea Prahovei au luat inițiativa de inventariere a tuturor materialelor de foraj existente în stoc, descoperindu-se cu acest prilej materiale dosite⁵³, putînd astfel continua programul de forare.

În urma unor eforturi deosebit de grele, trecînd peste cele mai mari privațiuni materiale, muncitorii petroliști au reușit să refacă pînă în luna mai 1945 în proporție de $1/2$ rafinăriile avariate în timpul războiului⁵⁴. Sub semnul sprijinirii guvernului democrat instaurat la 6 Martie 1945, muncitorii petroliști au mărit producția de prelucrarea țițeiului cu 20% față de luna februarie 1945⁵⁵. La Societatea „Româno-Americană“, prin muncă voluntară, două echipe de muncitori au montat conductele de legătură la cazanele de aburi și la instalațiile Kraking, dînd astfel un randament de lucru între 100—150%⁵⁶.

Acest detașament al clasei muncitoare — muncitorii petroliști — au răspuns cu cinste și eroism lozincii partidului „Totul pentru front, totul pentru victorie!“ livrînd frontului cantitatea de 531.724 tone produse petroliere, între care peste 300 mii tone benzină⁵⁷.

După eliberarea părții de nord-vest a țării de sub dominația horthystă, oamenii muncii din aceste regiuni, organizați în sindicate, au început cu entuziasm și spirit de sacrificiu opera de refacere economică și de sprijinire a frontului antihitlerist. Au fost refăcute clădirile avariate ale uzinelor „Dermata“, atelierul și depozitul, turnătorii și atelierul de mașini de la fabrica „Ravag-Armătura“⁵⁸. La Tîrgu Mureș, în locul vechii uzine

⁵¹ „Scinteia“ nr. 349 din 11 octombrie 1945.

⁵² Arhiva C.C. al P.M.R., Dosar nr. 314, Fond 1, fila 140—144.

⁵³ Loc citat, Dosar nr. 43, Fond 1, fila 26.

⁵⁴ „Viața sindicală“ nr. 20 din 6 mai 1945.

⁵⁵ Arhiva C.C. al P.M.R., Dosar nr. 89, Fond 1, fila 45.

⁵⁶ Loc. citat, Dosar nr. 43, Fond 1, fila 27.

⁵⁷ Revista „Probleme economice“ nr. 2/1962, p. 96.

⁵⁸ „Scinteia“ nr. 475 din 14 martie 1946.

electrice care fusese aruncată în aer de fasciștii în retragere, s-a clădit o nouă uzină electrică. De asemenea s-a refăcut și fabrica de zahăr, care în cursul anului 1945 a produs mai mult de 45 vagoane de zahăr, destinat frontului⁵⁹. O intensă activitate au desfășurat muncitorii forestieri din valea Mureșului pentru a pune grabnic în funcțiune întreprinderile forestiere distruse de hitleriști. Astfel au fost reclădite în județul Mureș 9 centre de producție de cherestea, în frunte cu uzinele „Foresta“, incendiate cu ocazia retragerii trupelor germano-maghiare⁶⁰.

Muncitorii din regionala Oradea la chemarea partidului de a sprijini frontul antihitlerist, au repus în funcțiune următoarele întreprinderi de capacitate mică și mijlocie: 11 întreprinderi ale industriei ușoare de piele și încălțăminte; 14 întreprinderi de textile și îmbrăcăminte; 9 întreprinderi alimentare, mori, fabrici de spirt⁶¹. Paralel cu refacerea întreprinderilor, muncitorii erau preocupați de creșterea producției pentru a veni în sprijinul frontului. Astfel, muncitorii de la fabrica „Phoenix“ Baia Mare, fabrica de vase Satu Mare, Uzinele chimice și alimentare Oradea reușesc, cu toate greutățile de aprovizionare cu materiale, să mențină producția ridicată⁶².

Un aport deosebit în sprijinirea frontului cu cele necesare l-au adus muncitorii textiliști, care au reușit să mărească producția în toată perioada respectivă. Au raportat partidului sporuri de producție mult mai mari decât cele dinainte de 23 August 1944 muncitorii de la fabricile „Scherg“, I.S.A.-ROM. „Mioara“ cu 500%, la Filatura de bumbac cu 1000%, la „Filatura românească“ cu 200% și „Țesăturile reunite“ cu 130%⁶³. Au fost livrate frontului în cursul războiului antihitlerist de către muncitorii textiliști 6,5 milioane m țesături diverse; 217.931 cămăși, 250.367 perechi ciorapi, 56.716 mantale, 76.547 bluze și vestoane; totodată s-au livrat spitalelor și unităților sanitare militare 17.356 buc. lenjerie de spital și peste 14.000 kg. tifon etc.⁶⁴

Cu ce dragoste erau înconjuțați soldații de pe front de oamenii muncii din țară, grija pe care o manifestau pentru ei, este semnificativ exemplul muncitorilor de la fabrica de zahăr Chitila, care, adresându-se ziarului „Scinteia“, spuneau cu atîta dragoste: „Noi, muncitorii, ne-am gîndit că avem pe front frați, tovarăși de luptă... Un ceai fierbinte face mult. De aceea am stăruit prin toate mijloacele posibile și imposibile să punem fabrica în mișcare. Am pus-o și produce. Ei luptă acolo, muncitorii luptă aici. Numai întărind spatele frontului se poate ajunge mai curînd la o pace, pace pe care o doresc toți. Numai așa se poate ajunge la o viață mai bună. la un trai mai omenesc, unindu-ne în lupta pentru distrugerea completă a hitleriștilor cotropitori și participînd cu toții la efortul de mărire a producției“⁶⁵.

Organizațiile sindicale conduse de partid aveau sarcina nu numai de a lupta pentru mărirea producției în general și, pe această bază, de a

⁵⁹ Ibidem.

⁶¹ „Scinteia“ nr. 475 din 14 martie 1946.

⁶² Arhiva C.C. al P.M.R., Dosar nr. 88, Fond 1, fila 1-2.

⁶³ Loc. citat, Dosar nr. 143, Fond 1, fila 42.

⁶⁴ „Viața sindicală“ nr. 18 din 22 aprilie 1945.

⁶⁵ Revista „Probleme economice“ nr. 2/1962, p. 97.

⁶⁶ „Scinteia“ din 15 februarie 1945.

sprijini efortul de război împotriva fascismului, ci și de a selecționa și valorifica toate inițiativele muncitorilor și inginerilor îndreptate spre perfecționarea uneltelor și metodelor de muncă în scopul refacerii pe o bază nouă a economiei naționale. În procesul muncii apar fenomene noi, când inginerii vin cu cunoștințele, iar muncitorii cu experiența, unindu-și eforturile în vederea perfecționării uneltelor, pentru a realiza o producție sporită. La uzinele „Malaxa”—București, un grup de ingineri și muncitori au construit un dispozitiv de îndesat nisip în țevile ce trebuiau îndoite, înlocuind sistemul manual și scurtând timpul de execuție de 4—5 ori⁶⁶. Tot aici s-a contruit la secția strunguri un dispozitiv de strunjit segmenti, care reducea foarte mult timpul de reglaj, excluzând posibilitățile de ovalizare, dezaxare, micșorînd în felul acesta rebuturile⁶⁷. La uzinele „Wolf”—București, un grup de ingineri și muncitori au confecționat cup-torul rulant de turnat fontă, folosind drept combustibil păcura. Pe lângă faptul că se economisea cocsul metalurgic, care se procura greu, s-a scurtat de câteva ori timpul de turnare a fontei⁶⁸.

Avînd sprijinul Uniunii Sindicatelor „Gaz și Electricitate”, un grup de ingineri și tehnicieni din București, în aprilie 1945 întocmesc planuri și proiecte de fabricare în țara noastră a unei părți din aparatajul electric, atît de greu de importat în acele condiții. După un studiu întreprins de conducerea Uniunii, s-a ajuns la soluția: „folosind cu pricepere specialiștii noștri și în acord cu Direcția de Gaz și Electricitate, se pot fabrica în țara noastră contori electrici”⁶⁹. Cînd toate formalitățile au fost îndeplinite de o comisie special formată, Direcția de Gaz și Electricitate a început să saboteze planul, invocînd că „la noi nu se pot fabrica asemenea contori” (deși se garanta material lucrarea), că „nu sînt bani”⁷⁰ (cu toate că mai tîrziu, 1946, s-a făcut o comandă în străinătate de 60—70 miliarde lei din partea Direcțiunii pentru cumpărarea de contori și izolatori).

Burghezia, după ce a pierdut importante poziții politice și în special după instaurarea guvernului democratic, se opunea cu înverșunare ori cărei inițiative a muncitorilor și inginerilor de a repune în funcțiune industria națională. Mai mult, patronii scoteau cadrele de specialiști din producție și le plasau în munci administrative pentru a sabota producția și sprijinirea frontului antihitlerist.

Cu toate acestea, forțele reacționare n-au putut înfrînge voința de luptă a maselor populare în sprijinirea frontului antifascist. Clasa muncitoare, ducînd după sine cele mai largi mase de oameni ai muncii, a făcut eforturi și sacrificii care, prin măreția lor, s-au ridicat la înălțimea faptelor de vitejie și eroism săvîrșite de ostașii armatei noastre de pe frontul antihitlerist.

Munca brigăzilor de reconstrucție pentru punerea în funcțiune a unor întreprinderi, repararea de locomotive, vagoane și trenuri întregi, executate prin munca voluntară a muncitorilor ceferiști, întrecerile patriotice ale minerilor, petroliștilor, siderurgiştilor și ale altor detașamente

⁶⁶ Arhiva centrală a C.C.S., Secția economică, Dosar nr. 1/1945.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Loc. citat, Dosar nr. 2/1945.

⁶⁹ Arhiva C.C. al P.M.R., Dosar nr. 447, Fond 1, fila 153.

⁷⁰ Loc. citat, Dosar nr. 447, Fond 1, fila 154.

ale clasei muncitoare, demonstrează înalta conștiință politică a oamenilor muncii, atașamentul față de politica P.C.R. de a sprijini prin toate mijloacele războiul antihitlerist și refacerea economiei naționale.

Sindicatele, conduse de partid, desfășoară o largă activitate pentru organizarea unor „brigăzi de șoc” în producție, cu scopul de a asigura frontul antihitlerist cu cele necesare. În fruntea echipelor de șoc au stat comuniștii, avînd sarcina de a atrage în aceste echipe cît mai mulți membri ai sindicatelor⁷¹. Existînd mai multe echipe de șoc în aceeași fabrică sau întreprindere (fabrica „Wolf”—București. U.F. Hunedoara. minele de cărbuni Lonea, Petrila etc.) ele își fixează anumite obiective concrete în producție, se iau la întrecere pentru a realiza cea mai mare producție pe zi, săptămîină, lună. Cele 12 echipe de șoc de la fabrica „Romitex” — Timișoara în 1945 au ridicat producția pe luna aprilie cu 290 % față de anul 1944⁷². În capitală, muncitorii din două mari întreprinderi metalurgice (uzinele „Lemaître” și Fabrica de avioane S.E.T.) au luat inițiativa organizării unor întreceri patriotice în cadrul campaniei de realizări de 1 Mai 1945. Prin eforturile încordate ale muncitorilor „cei de la „Lemaître” au reparat 8 locomotive, iar cei de la S.E.T. au dat pentru front 3 avioane⁷³. În fruntea acțiunilor voluntare și a întrecerilor patriotice au stat muncitorii ceferiști. Semnalul l-au dat muncitorii de la „Grivița” — Locomotive București în octombrie 1944, chemînd pe toți muncitorii ceferiști „să presteze cît mai multe ore de muncă voluntară pentru refacerea căilor ferate distruse de război⁷⁴. Apelul a fost îmbrățișat de tot mai largi mase de muncitori ceferiști din București, Brașov, Oradea, Cluj, Timișoara, care au pornit acțiuni voluntare pentru refacerea depourilor, a atelierelor, a liniilor de cale ferată, a localurilor CFR distruse în timpul războiului.

Exemplul ceferiștilor a fost urmat de muncitorii mineri din Valea Jiului, care au trecut la formarea echipelor de șoc în lunile noiembrie și decembrie ale anului 1944 în scopul ridicării producției de cărbuni⁷⁵. Au fost mobilizați de către organizațiile sindicale în 1945 peste 2000 de muncitori în întreceri patriotice, reușind să dea mai mult cărbune țării⁷⁶.

Un eveniment nou care apare în sfera producției este participarea entuziastă, plină de avînt a tineretului muncitor la muncile voluntare, organizînd frumoase întreceri patriotice în uzine și fabrici. În tot decursul anului 1945 iau ființă brigăzi de tineret în producție. Multe din aceste brigăzi au fost evidențiate în muncă, ca de exemplu: „5 brigăzi voluntare de tineret din Valea Jiului, care au prestat, pe luna aprilie și mai 1945, 34.945 ore voluntare în mină, iar 3.642 ore la suprafață; în aceeași perioadă 4 brigăzi voluntare de tineri metalurgiști la Hunedoara au efectuat 13.442 ore de muncă voluntară⁷⁷.

⁷¹ Loc. citat, Dosar nr. 16, Fond 1, fila 45.

⁷² Loc. citat, Dosar nr. 18, Fond 1, fila 111.

⁷³ „Scinteia” din 20 aprilie 1945.

⁷⁴ „Scinteia” din 12 octombrie 1944.

⁷⁵ „Zori Noi”, organul Comitetului Regional al P.C.R. Valea Jiului nr. 2—4 din 6—10 decembrie 1944.

⁷⁶ Arhiva C.C. al P.M.R., Dosar nr. 43, Fond 1, fila 94.

⁷⁷ Arhiva centrală a C.C.S., Resortul organizatoric, Dosar nr. 1/1945.

Întrecerile patriotice sînt cu atît mai importante, cu cît ele au apărut în condiții materiale foarte grele, prin care trecea țara noastră. Și iată că muncitorii, trecînd peste cele mai mari privațiuni, au organizat întreceri patriotice și munci voluntare cu scopul de a mări producția, sprijinind frontul antihitlerist, fără să aștepte o recompensă. Acest eroism marchează începutul unei cotituri spre o nouă atitudine față de muncă, spre organizarea muncii într-un chip nou.

Sindicatele, conduse de partid, au avut un mare rol în organizarea întrecerilor patriotice, în formarea brigăzilor de șoc în producție. Ele s-au dovedit a fi o înaltă școală revoluționară de educare a muncitorilor în învingerea greutăților materiale, în ridicarea producției atît de necesară frontului și refacerii economiei naționale.

Chezășia tuturor succeselor sindicatelor revoluționare din țara noastră, precum și a întregului popor muncitor în sprijinirea frontului antihitlerist, constă în conducerea maselor populare de către Partidul Comunist, care numai el a știut să stabilească în mod științific căile și metodele de antrenare a întregului popor în zdrobirea fascismului, a știut să sădească în conștiința fiecărui om al muncii elanul clocotitor și convingerea nestrămutată în justetea cauzei pentru care luptă în spatele frontului cît și pe front.

Munca plină de eroism a clasei muncitoare pentru refacerea întreprinderilor distruse de război și pe această bază realizarea unei producții din ce în ce mai mari în condiții extrem de grele, a avut o deosebită importanță în mobilizarea întregului popor la susținerea activă a frontului antihitlerist. Alături de clasa muncitoare și sub conducerea ei, țărănimea muncitoare a predat mii de tone de cereale și produse de carne pentru sprijinirea ostașilor de pe frontul antihitlerist. A participat cu multă însuflețire la refacerea șoselelor, căilor ferate, podurilor distruse de fasciști prestînd mii și zeci de mii ore muncă voluntară. Succesele politice și economice obținute de oamenii muncii au avut un efect tonic asupra moralului ostașilor care luptau pe front. În toată perioada războiului antihitlerist s-a realizat o strînsă legătură dintre front și spatele frontului prin presă, corespondență, radio și alte mijloace, între oamenii muncii și ostașii de pe front. Numeroase colective de muncitori din fabrici și uzine au trimis ostașilor scrisori pline de mulțumiri pentru faptele lor de arme, luîndu-și totodată angajamente să-și sporească și mai mult efortul pentru refacerea economiei și democratizarea țării. Cele mai însemnate întreprinderi industriale din țară (Vulcan, I.A.R., U.F. Reșița, Dermata—Cluj etc.) au luat sub îngrijirea lor spitale cu ostași răniți de pe front, asigurîndu-le cele necesare.

Contribuția țării noastre cu toate forțele sale armate și cu întregul său potențial economic la războiul antihitlerist rămîne una din cele mai glorioase pagini de eroism și sacrificiu din istoria patriei.

În decursul celor două decenii care au trecut de la terminarea victorioasă a războiului împotriva Germaniei hitleriste, poporul român a străbătut o perioadă de adînci prefaceri revoluționare. Munca eroică a clasei muncitoare, a țărănimii muncitoare și a intelectualității strîns unite în

jurul partidului au ridicat România pe culmile civilizației și progresului social, construind edificiul socialismului deplin și definitiv atât la orașe, cât și la sate în țara noastră.

L'APPORT DES SYNDICATS RÉVOLUTIONNAIRES, DIRIGÉS PAR LE P.C.R., DANS LA CAMPAGNE POUR LE FRONT ANTIHITLÉRIEN

(Résumé)

L'étude présente met en évidence l'apport et les efforts faits par les organisations syndicales, dirigées par le P.C.R. pendant la période de la guerre antihitlérienne, menée dans notre pays après la 23 Août 1944 jusqu'à la victoire finale sur l'Allemagne fasciste.

Après le 23 Août 1944, réorganisés sur des principes nouveaux, révolutionnaires, les syndicats se sont transformés rapidement en véritables „divisions de choc“ dans la campagne du P.C.R. pour entraîner tout le peuple travailleur dans l'effort de l'organisation du front antihitlérien.

Dans les nouvelles conditions historiques, la principale tâche des syndicats, préconisée par le parti, a été la réorganisation rapide des usines détruites par la guerre, et la campagne pour l'augmentation de la production, nécessaire pour le front, et pour le redressement de l'économie nationale aussi.

L'étude présente l'activité menée par les Comités d'usine, les syndicats, les Unions syndicales des différents secteurs de production, sous la direction des organisations du parti, pour réaliser une production croissante d'armement, de vivres et des effets militaires nécessaires aux soldats du front.

Se soumettant aux plus grandes privations d'ordre matériel, les travailleurs, organisés en syndicats, ont répondu à l'appel du parti „Tout pour le front, tout pour la victoire“, en organisant des brigades de production, des équipes de choc, le travail volontaire dans les différents secteurs de l'économie nationale, faisant ainsi preuve d'un sentiment patriotique élevé et d'esprit de sacrifice.

Dirigés par le parti, les syndicats ont joué un grand rôle dans l'organisation des émulations patriotiques. Elles ont constitué une haute école révolutionnaire d'éducation des ouvriers pour dépasser les difficultés matérielles, dans le but de l'acroissement de la production et l'appui du front antihitlérien.